

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Μέλος των: *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)*
Europa Nostra • European Environmental Bureau (EEB)

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΙΑΝΟΥΑΡ. - ΦΕΒΡ. - ΜΑΡΤ. 1988

ΕΤΟΣ 16ο

ΑΡΙΘΜ. ΦΥΛ. 2

ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ πριν ξεκινούσε το Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος. Σκοπός του δεν ήταν μόνο:

- να θίξει απλά το θέμα περιβάλλον,
- να μεταφέρει μηνύματα προς κυβερνήσεις,
- να ευαισθητοποιήσει το κοινό,
- να ευνοήσει την ενσωμάτωση της οικολογικής παραμέτρου στις διάφορες πολιτικές της Κοινότητας και των κρατών-μελών (οικονομική, βιομηχανική, γεωργική, κοινωνική),
αλλά και να αποτελέσει την αφετηρία μιας μακροπρόθεσμης υπόσχεσης ότι θα προστατέψουμε και θα διαχειριστούμε τους φυσικούς μας πόρους για το καλό των κατοίκων της Κοινότητας και για το καλό των γενεών που θα έρθουν.

Κάνοντας ένα σύντομο απολογισμό για την κατάσταση του Περιβάλλοντος στη χώρα μας, ύστερα από ενός έτους έντονες συζητήσεις, έχουμε να τονίσουμε πως σε πολλούς τομείς δεν είχαμε εμφανείς βελτιώσεις.

Αντίθετα, είχαμε επιδεινώσεις που μας κάνουν να γινόμαστε όλο και πιο σκεπτικοί για την αποτελεσματικότητα τέτοιων κινητοποιήσεων. Όχι για να τις ακυρώσουμε μέσα μας. Αλλά για να τονίσουμε την πεποίθησή μας πως αυτές οι κινητοποιήσεις πρέπει να διευρύνονται όλο και περισσότερο για να 'χουν την αποτελεσματικότητά τους.

Οι τομείς που θα αναφερθούμε είναι:

Το Αστικό Περιβάλλον

Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και σε άλλες μεγάλες πόλεις: Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Πτολεμαΐδα, Μεγαλόπολη...

Αιτία δεν είναι μόνο το νέφος που όλο και ενδημεί στις πόλεις μας αλλά και η ηχορύπανση, το κυκλοφοριακό, το θέμα

και το θέαμα των σκουπιδιών, στοιχεία που υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής στις πόλεις μας.

Τα μέτρα που πάρθηκαν στην Αθήνα για το νέφος και ισχύουν από τον περασμένο Φεβρουάριο λόγω του αποσπασματικού και αστυνομικού τους χαρακτήρα δεν έφεραν ουσιαστικό

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

αποτέλεσμα. Η ρύπανση διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα και η κυκλοφοριακή συμφόρηση *αποκεντρώθηκε* στα όρια του δακτυλίου. Οι συγκεκριμένες μετεωρολογικές συνθήκες (άπνοια, θερμοκρασιακή αναστροφή) μας φέρνουν τρεις χιλιάδες χρόνια πίσω: τότε που οι πρόγονοί μας συγκεντρωμένοι στην Αυλίδα περίμεναν να φυσήσει *ούριος άνεμος*, προσεύχονταν και ετοίμαζαν ανθρωποθυσίες!.. Τί ειρωνία για την τόση εξέλιξη, την τεχνολογία, τον ορθολογισμό και την αλαζονεία του σύγχρονου ανθρώπου και του οργανωμένου κράτους...

Στη διάρκεια του ΕΕΠ είχαμε μια εξέλιξη που δεν ξέρουμε ακόμα πώς θα λήξει: την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας με την οποία ακυρώθηκαν ορισμένες διατάξεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού.

Όμως η υποβάθμιση του περιβάλλοντος στον αστικό χώρο συνεχώς επιδεινώνεται και από μια άλλη παράμετρο: την ανισότητα μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων. Η

ιδιωτική δραστηριότητα, μολονότι ακόμη χαμηλή σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γνωρίζει υψηλότερους ρυθμούς αύξησης έναντι της δημόσιας που εξυπακούεται πως θα πρέπει να επενδύει σε έργα υποδομής (δρόμοι, κοινόχρηστοι χώροι, άλση και δάση, επεξεργασία αποβλήτων κ.ά.).

Τα νερά

Έχει ιδιαίτερα οξυνθεί το πρόβλημα της ρύπανσης τόσο των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων όσο και των θαλασσών. Δε μιλάμε μόνο για την καθυστέρηση και ανεπαρκή αντιμετώπιση του θέματος των κλειστών κόλπων, όπως του Σαρωνικού (με τα έργα της Ψιττάλειας), του Θερμαϊκού, του Παγασιτικού, του Κορινθιακού, του Ευβοϊκού κλπ. αλλά και για ποτάμια — Πηνειός, Αξιός, Νέστος, Στρυμώνας, Έβρος, Αλιάκμονας — και για λίμνες όπως της Καστοριάς, των Ιωαννίνων, του Αγίου Βασιλείου.

Στις περισσότερες περιπτώσεις η ανορθολογική διαχείριση και η ατελής εφαρμογή των Νόμων και διατάξεων, πολλές από τις οποίες υπάρχουν στα χαρτιά, έχουν οδηγήσει σε σοβαρότατα προβλήματα καταστροφής των υγρότοπων των εκβολών ή, στην περίπτωση των λιμνών, σε πρόωρα φαινόμενα ευτροφισμού και γήρανσης.

Στην ομάδα των σχετικών προβλημάτων πρέπει να επισημάνουμε τη σοβαρή και ανησυχητική εξέλιξη του θέματος της εκτροπής του Αχελώου. Το έργο αυτό προχωράει χωρίς επαρκή και γνωστή στο κοινό — ή έστω στους ειδικούς φορείς — μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τα υφάλμυρα ποτάμια και θαλάσσια οικοσυστήματα με ανυπολόγιστες οικολογικές και κοινωνικές συνέπειες.

Δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι πιθανές καταστροφές στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου και στις καλλιέργειες της Αιτωλοακαρνανίας ούτε και οι μακροχρόνιες συνέπειες στο θεσσαλικό κάμπο από την ένταση των καλλιεργειών και των αρδεύσεων (αύξηση αλμυρότητας εδαφών, μελλοντική ερημοποίηση). Φαίνεται πως οι εμπνευστές του έργου δεν έλαβαν υπόψη τους την αρνητική εμπειρία των Αιγυπτίων από το μεγάλο φράγμα του Ασσουάν στο Νείλο και τις επιπτώσεις του, όχι μόνο στην κοιλάδα του Νείλου, αλλά και το θαλάσσιο οικοσύστημα των εκβολών του.

Κατά τη διάρκεια του ΕΕΠ, από έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο υπουργείο Εσωτερικών, διαπιστώθηκε ότι το 18% του ελληνικού πληθυσμού πίνει επικίνδυνο νερό. Την ίδια χρονιά ήταν που είχαμε προβλήματα από μολυσμένο νερό στην Λευκάδα, την Καστοριά, την Κοζάνη, την Κομοτηνή.

Στερεά απόβλητα

Πολλοί δήμοι και κοινότητες της χώρας μας εξακολουθούν να ρίχνουν τα σκουπίδια τους κοντά σε ακτές, σε όχθες ποταμών ή λιμνών, ή σε σημεία υδροληψίας.

Ακόμα και η υγειονομική ταφή που εφαρμόζουν οι μεγάλοι δήμοι δεν λύνει το πρόβλημα των σκουπιδιών και των άλλων στερεών αποβλήτων που συνεχώς αυξάνονται. Είναι παγκόσμια παρατήρηση πως όσο αυξάνεται το βιοτικό επίπεδο και η καταναλωτική συμπεριφορά, αυξάνεται και η κατά κεφαλήν παραγωγή σκουπιδιών.

Η ταφή τους μολύνει τα υπόγεια νερά, η καύση τους ρυπαίνει την ατμόσφαιρα, η ανεξέλεγκτη απόρριψη σε ανοιχτούς χώρους δημιουργεί μεγαλύτερα προβλήματα. Πολύ μεγαλύτερα απ' αυτά που βγήκαν στην επιφάνεια από την πρόσφατη κινητοποίηση των κατοίκων γύρω από το Ακρωτήριο του νομού Χανίων για τη γνωστή πια χαράδρα του Κουρουπητού. Όσο αργούμε να περάσουμε σε προγράμματα ανακύκλωσης των πρώτων υλών που βρίσκονται στα σκουπίδια και ορθολογικής μείωσης των υλικών συσκευασίας προϊόντων στο ελάχιστο και απαραίτητο για τη διακίνησή τους, τόσο το πρόβλημα θα επιδεινώνεται. Κατά τη διάρκεια του ΕΕΠ δεν είδαμε καμιά κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση.

Η Χλωρίδα

Ενώ η ελληνική χλωρίδα θεωρούνταν από τις πλουσιότερες στον κόσμο, σήμερα λόγω της ανεξέλεγκτης βόσκησης, της συλλογής βοτάνων, των όλο και αυξανόμενων δραστηριοτήτων αναψυχής, των πυρκαγιών, των αποστραγγίσεων, των καταπατήσεων, δημιουργούνται κίνδυνοι αφανισμού της.

Ο ίδιος ο κίνδυνος υπάρχει και για τα δάση μας. Μεσούντος του ΕΕΠ η ελληνική Βουλή, υποκύπτοντας σε ασυγχώρητες σκοπιμότητες, προχώρησε στην ψήφιση του νόμου περί

αναφορικά με τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος.

Η συνεχής και δραματική μείωση των δασών στη χώρα μας, η αναποτελεσματική αναδάσωση (μόνο το ένα τρίτο των καμένων εκτάσεων αναδασώνεται), η κερδοσκοπική εμπορία δασικής γής, οι καταπατήσεις, οι πυρκαγιές, η τσιμεντοποίηση, οδηγούν όλα μαζί στην έντονη υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, στην εξαφάνιση της χλωρίδας (χάνουμε ένα είδος κάθε μέρα) και στην ερημοποίηση της χώρας.

Το τραυματισμένο βουνό: η Πεντέλη.

βοσκοτόπων, παρά τις εντονότερες αντιδράσεις της «Ε.Ε.» και άλλων φορέων. Αποχαρακτηρίζονται έτσι 52 εκατομ. στρέμματα δασικών εκτάσεων και δίνονται βορά όχι στη σχεδόν ανύπαρκτη κτηνοτροφία ελεύθερης βόσκησης αλλά στην ανεξέλεγκτη αξιοποίηση των γνωστών κυκλωμάτων των οικοπεδοφάγων και εμπρηστών.

Ακόμα και το γνωστό Παγκόσμιο Ταμείο Φύσης, το WWF, αναγκάστηκε να παρουσιάσει τις συνέπειες του νόμου αυτού σε πρωτοσέλιδο αφιέρωμά του «WWF News» που κυκλοφόρησε σε ολόκληρο τον κόσμο αφήνοντας εμβρόντητες όλες τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και εκατομμύρια πολίτες.

Για άλλη μια φορά η χώρα μας στο ρόλο του αρνητικού παραδείγματος

Πανίδα

Την ίδια τύχη με τη χλωρίδα έχει και η πανίδα της χώρας μας. Πουλιά, έντομα και ζώα εξαφανίζονται με γοργούς ρυθμούς. Και από την καταστροφή των φυσικών τους οικοσυστημάτων (αποξηράνσεις, πυρκαγιές, επέκταση χρήσης φυτοφαρμάκων) και από το εξολοθρευτικό κυνήγι.

Μαζί με τα άλλα σπορ που ανακάλυψαν τελευταία οι Έλληνες είναι και η παλινδρόμηση σε άλλες εποχές. Τότε που ο άνθρωπος δεν είχε βγει ακόμα από τις σπηλιές, δεν είχε ανακαλύψει τη γεωργία και αναγκαζόταν να τρέφεται από το κυνήγι. Η χώρα μας έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά κυνηγών διεθνώς. Σε πληθυσμό 10 εκατομ. έχει επίσημα 350.000 κυνηγούς ενώ η Ολλανδία π.χ. έχει 6.000

Το πράσινο γύρω από την πόλη όλο και δίνει τη θέση του στο τσιμέντο.

κυνηγούς σε πληθυσμό 15 εκατομ. Να είναι άραγε αυτό δείκτης ανάπτυξης ή υπανάπτυξης;

Σε κάθε τους έξοδο οι κυνηγοί μας εξολοθρεύουν τα πάντα. Τα σύγχρονα όπλα, ο μεγάλος αριθμός των κηνυγών (νόμιμων και παράνομων) και η δυνατότητά τους να φτάνουν με τα αυτοκίνητά τους σε κάθε απόμερη γωνιά, αποτελούν έναν από τους πιο άμεσους κινδύνους για την πανίδα. Και ισχυρίζονται από πάνω ότι είναι φυσιολάτρες!

Ο Κοινοτικός χώρος

Ο σύντομος αυτός απολογισμός θα ήταν δίκαιο να επεκταθεί και στον κοινοτικό χώρο. Θα περιοριστούμε σε μια σύντομη αναφορά της Μπεάτε Βέμπερ, προέδρου της επιτροπής Περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά τη συνέντευξη Τύπου που έδωσε στο Στρασβούργο στα μέσα Μαρτίου: «Στη νομοθεσία δεν πετύχαμε σχεδόν τίποτε, π.χ. καυσάεργα αυτοκινήτων, εξαγωγή επικίνδυνων ουσιών σε τρίτες χώρες, επικίνδυνα προϊόντα κλπ.». Από τα θετικά αποτελέσματα ανέφερε το γεγονός πως για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έδωσε 100 εκατομ. μάρκα για φίλτρα, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, σκουπιδιών κ.ά.

Ακόμα, παρά το γεγονός ότι

Η πόλη και μια από τις πηγές του νέφους.

σημαντικός αριθμός πολιτών, οργανώσεων προστασίας του περιβάλλοντος, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιωτικές επιχειρήσεις δραστηριοποιήθηκαν στη διάρκεια του ΕΕΠ και ανταποκρίθηκαν στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Συμβούλιο Υπουργών δεν κατόρθωσε να χρησιμοποιήσει την αφορμή του έτους αυτού για ουσιαστική προώθηση των σοβαρών προβλημάτων που λιμνάζουν, όπως είναι τα απόβλητα από τους μεγάλους ενεργειακούς σταθμούς, τα αυτοκίνητα, τα CFC's (βλέπε πρόβλημα όζοντος) κλπ.

Επιπλέον, στη διάρκεια του ΕΕΠ η Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αναγκάστηκε να προσφύγει στο

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα όρια ραδιενέργειας που θεσπίστηκαν για τα τρόφιμα από το Συμβούλιο Υπουργών το Δεκέμβριο του 1987 κεκλεισμένων των θυρών. Τα όρια αυτά είναι 2,5 φορές πάνω από εκείνα που ίσχυαν μετά το Τσερνομπίλ.

Υπενθυμίζεται τέλος ότι η επιτροπή Περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όλο και συχνότερα κινεί διαδικασίες κατά των κρατών-μελών που παραβιάζουν τις κοινοτικές Οδηγίες για το Περιβάλλον. Οι παραβάτες παραπέμπονται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο δεν μπορεί βέβαια να επιβάλει χρηματικές κυρώσεις, αλλά οι αποφάσεις του έχουν ουσιαστική ηθική αξία.

Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος: Οι βραβεύσεις

Κατά τη διάρκεια του ΕΕΠ η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε συνεργασία με τις εθνικές επιτροπές και διάφορες οργανώσεις - φορείς διοργάνωσε διαγωνισμούς σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο για «Καθαρές πόλεις» και για «Καθαρή βιομηχανία». Στο διαγωνισμό για «Καθαρές πόλεις» οργανωτής σε εθνικό επίπεδο ήταν η ΚΕΔΚΕ και σε κοινοτικό επίπεδο ο ISWA. Σε εθνικό επίπεδο είχαμε τις παρακάτω βραβεύσεις:

- α. Πόλεις με 1.000 - 4.200 κατοίκους:
Α' Βραβείο: Δήμος Καρύστου,
Β' Βραβείο: Δήμος Ληξουρίου,
Γ' Βραβείο: Δήμος Κάσσου.
Επαίνους πήραν οι δήμοι: Άνδρου, Ιερισσού Χαλκιδικής και Δοξάτου.
- β. Πόλεις με 4.200 - 9.800 κατοίκους:
Α' Βραβείο: Δήμος Λουτρακίου-Περαχώρας,
Β' Βραβείο: Δήμος Μυκόνου,
Γ' Βραβείο: Δήμος Αργοστολίου.
Επαίνους πήραν οι δήμοι: Παιανίας και Αλμυρού.
- γ. Πόλεις με 9.800-20.000 κατοίκους:
Α' Βραβείο: Δήμος Καρπενησίου,
Β' Βραβείο: Δήμος Πρέβεζας,
Γ' Βραβείο: Δήμοι Φλώρινας και Νέου Ψυχικού.
Έπαινο πήρε ο Δήμος Ιεράπετρας.
- δ. Πόλεις με πληθυσμό πάνω από 20.000 κατοίκους:
Α' Βραβείο: Δήμος Ρόδου,
Β' Βραβείο: Δήμος Πειραιά,
Γ' Βραβείο: Δήμος Αμπελοκήπων Θεσσαλονίκης.

Σε κοινοτικό επίπεδο βραβεύτηκε ο

Δήμος Λουτρακίου - Περαχώρας στην κατηγορία των μικρών πόλεων, μαζί με το Λας Πάλμας της Ισπανίας και την πόλη Χερτόγκενσποντ της Ολλανδίας (υποψήφιος για βράβευση ήταν 140 ευρωπαϊκές πόλεις).

***

Στο διαγωνισμό «Καθαρή βιομηχανία», η τσιμεντοβιομηχανία «ΤΙΤΑΝ» τιμήθηκε με το Βραβείο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης από την Εθνική Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος και με Έπαινο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η τελετή βράβευσης έγινε στις 17 Μαρτίου, κατά τη διάρκεια των εορταστικών εκδηλώσεων που έγιναν στις Βρυξέλλες για τη λήξη του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων του έτους είχαν συμπεριληφθεί διαγωνισμοί για τη βράβευση βιομηχανιών που συνεισέφεραν αποτελεσματικά στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.

Ειδικά για τη βιομηχανία προβλεπόταν τέσσερα πρώτα βραβεία:

- α. για καθαρή τεχνολογία,
- β. για προϊόντα που μειώνουν τη ρύπανση του περιβάλλοντος,
- γ. για διαχείριση περιβάλλοντος και
- δ. για ειδική περιβαλλοντική τεχνολογία.

Ο «ΤΙΤΑΝ» συμμετείχε, τόσο στο ελληνικό όσο και στο κοινοτικό επίπεδο και κατάφερε να αποσπάσει τις διακρίσεις που αναφέραμε πιο πάνω.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΠΡΕΣΠΕΣ

Από τις 4 ως τις 6 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε στις Πρέσπες συνάντηση εργασίας που οργάνωσαν οι «ΕΠΤΑ» και «Οι Φίλοι των Πρεσπών». Η «Ε.Ε.» σαν μέλος των «ΕΠΤΑ» έλαβε ενεργό μέρος στη συνάντηση εργασίας. Ο υπεύθυνος του προγράμματος των Πρεσπών κ. Μ. Σκούλλος παρουσίασε τις απόψεις μας, το κοινό πρόγραμμα της «Ε.Ε.» και του «WWF» και τα αποτελέσματα των επιστημονικών ερευνών. Ακόμα έλαβαν μέρος τόσο ο κ. Κατσαδωράκης όσο και ο κ.

Χατζηανέστης, μέλη της επιστημονικής ομάδας που διενεργεί τις επιστημονικές έρευνες. Από την πλευρά των κρατικών αρχών έλαβαν μέρος στη Συνάντηση σχεδόν όλοι όσοι χειρίζονται τα θέματα των Πρεσπών: ο κ. Ν. Κομνηνίδης του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, οι κ.κ. Γ. Βουρνάς, Α. Οικονόμου, Σπ. Πλέσσας και η κ. Φωτεινή Εμμανουήλ από ΠΕΧΩΔΕ, οι κ.κ. Κ. Κασσιούμης, Ι. Πεταμίδης και Ηλ. Οικονόμου καθώς και οι κυρίες Νίκη Σταυροπούλου και Ντ. Τσάγγαρη από το υπουργείο Γεωργίας, ο νομάρχης Φλώρινας κ. Π. Βασιλείου και άλλοι υπηρεσιακοί παράγοντες.

Οι εισηγήσεις κάλυπταν όλο το επιστημονικό φάσμα: βυζαντινά μνημεία, τοπική αρχιτεκτονική, νομικές όψεις, υδρολογικά προβλήματα, γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, ισόρροπη ανάπτυξη και προστασία. Ενεργό μέρος έλαβαν και οι κάτοικοι της περιοχής.

Ο πρόεδρος της «Ε.Ε.» κ. Μιχ. Σκούλλος συνόψισε τη στρατηγική διαχείρισης των Πρεσπών στα παρακάτω σημεία:

1. Η προστασία της περιοχής είναι στενά δεμένη με την ανάπτυξη της. Όμως προτεραιότητα έχει η προστασία της. Και για να είναι αποτελεσματική πρέπει να προσαρμοστεί η ανάπτυξη σ' αυτή την ανάγκη και όχι αντίστροφα. Κάτι που δεν είχε ξεκαθαριστεί από τους άλλους εισηγητές.
2. Το Σχέδιο Διαχείρισης θα πρέπει να διαμορφωθεί με συνεργασία και συμμετοχή των κατοίκων της περιοχής (τοπική αυτοδιοίκηση), των περιβαλλοντικών οργανώσεων και των κρατικών αρχών. Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις θα πρέπει να συμμετέχουν με αντιπροσώπους τους και σ'

οποιοδήποτε σχήμα διαχείρισης διαμορφωθεί.

3. Θα πρέπει να ιδρυθεί τοπική υπηρεσία με έδρα τις Πρέσπες για την αποτελεσματική εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης. Αυτή η υπηρεσία θα μπορεί να είναι υπηρεσία της Νομαρχίας Φλώρινας, αλλά θα πρέπει να έχει σχετική αυτονομία και δικό της προϋπολογισμό.
4. Τόσο οι εθνικές αρχές όσο και οι τοπικές θα πρέπει να κατανοήσουν πως η ειδική φύση του θέματος και η σημασία του όλου οικοσυστήματος απαιτούν όχι μόνο σεβασμό των νομικών και ηθικών κανόνων των διεθνών συμβάσεων που η πολιτεία έχει υπογράψει, αλλά και επείγουσες επενδύσεις σε κεφάλαια και προσπάθειες ώστε να λυθούν προβλήματα που σχετίζονται με την ιδιοκτησία, τις επισκευές, την ανοικοδόμηση, τις καλλιέργειες, το ψάρεμα.
5. Τέλος, πρέπει να ξεκαθαριστεί στον τοπικό πληθυσμό, ανοιχτά και τίμια, τί προνόμια πρόκειται να έχουν αλλά και ποιές θυσίες καλούνται να υποστούν. Αυτό θα στοχεύει σε μια φιλική στάση απέναντι στο ευαίσθητο αυτό οικοσύστημα και σε μια ανάπτυξη η οποία δε θα απειλεί τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής και που δεν ανήκει μόνο στο ντόπιο πληθυσμό αλλά και σ' όλους μας.

***

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ πως η τόσο έντονη συμμετοχή της «Ε.Ε.» στη Συνάντηση Εργασίας των Πρεσπών, για λόγους που μας είναι ακόμα άγνωστοι, αποσιωπήθηκε εντελώς από τους άλλους οργανωτές και κυρίως τους «ΕΠΤΑ» και την έκδοσή τους «Ειδήσεις» (τεύχος Δεκεμβρίου 1987). Εξυπακούεται ότι στους «ΕΠΤΑ» και την έκδοση αυτή η «Ε.Ε.» συμμετέχει ισότιμα μαζί με τις άλλες οργανώσεις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Το βιβλίο: «Ο Εθνικός Δρυμός Πρεσπών: Σημασία, Διαχείριση και Προστασία»

Όλοι εσείς που διαβάσετε τις γραμμές αυτές έχετε ήδη παραλάβει (ή δεν έχετε;) τη θαυμάσια αυτή έκδοση της «Ε.Ε.», που ενισχύθηκε από το WWF και τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, σαν μια από τις συμβολές μας στο Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος και σαν προσπάθεια διαρκούς ενημέρωσης και σωστής διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Πρεσπών για τον οποίο η «Ε.Ε.» και τα μέλη της έχουν δοθεί ολόψυχα.

Αν ακόμα δεν πήρε τη σειρά του να το ξεφυλλίσετε, να το διαβάσετε, να το μελετήσετε, να το απολεύσετε, κάντε το τώρα και αποφασίστε να προγραμματίσετε και μια καλοκαιρινή εκδρομή ως εκεί.

Σίγουρα θα αποζημιωθείτε και για τις δυο σας αποφάσεις. Εμείς απλά θα σας πληροφορήσουμε ότι τυπώθηκε σε 5.000 αντίτυπα και διανέμεται δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Πολλές εκατοντάδες αντίτυπα έχουν δοθεί: στη νομαρχία Φλώρινας για να διανεμηθούν στις διάφορες υπηρεσίες και τα γύρω χωριά, στο Γυναικείο Συνεταιρισμό του Αγίου Γερμανού Πρεσπών, στα υπουργεία Γεωργίας, Περιβάλλοντος, στην Κομισιόν της ΕΟΚ, τους διευθυντές διαφόρων υπηρεσιών και της επιτροπής DGXI (Περιβάλλον) της ΕΟΚ, στην επιτροπή για το Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος και σ' όλους τους επισκέπτες της έκθεσης, για την οποία γράφουμε και αλλού. Αξίζει να σημειωθεί πως τα σχόλια που έχουμε πάρει είναι από θετικά μέχρι ενθουσιώδη.

Νέα από το Παράρτημα Βόρειας Ελλάδας

Το παράρτημα της «Ε.Ε.» Θεσσαλονίκης - Βόρειας Ελλάδας γεννήθηκε πριν από λίγους μήνες από τη συμεριζόμενη απ' όλους ανάγκη της άμεσης δημιουργίας μιας οργανωμένης και δυναμικής αδέσμευτης ομάδας ασκήσεως ελέγχου και κριτικής στα όσα συμβαίνουν στον πολύπαθο τομέα περιβάλλοντος στο Βορειοελλαδικό χώρο και ειδικότερα — σε ένα πρώτο στάδιο — στην πόλη της Θεσσαλονίκης όπου κυριολεκτικώς το

περιβάλλον ευρίσκεται υπό διωγμόν.

Ο ψηλός βαθμός ρύπανσης του Θερμαϊκού και του αέρα επισημαίνεται με αγωνία από τους ειδικούς. Η προϊούσα καταστροφή της φυσιογνωμίας του ιστορικού κέντρου, της πυρίκαυστης δηλαδή ζώνης του 1917, αποτελεί κοινή διαπίστωση. Ενώ η Άνω Πόλη, με τα μόλις πενήντα περίπου υπό κατάρρευση διατηρητέα, κατακλύζεται από τις εκατοντάδες των ερμαφρόδιτων νεο-παράδοσιακών. Και επιπλέον, η Άνω Πόλη, κινδυνεύει να αποτελέσει, παρά τους κροκοδείλιους κλαυθμυρισμούς και τις λυρικές πομφόλυγες, πρότυπο διαλυμένης πρώην παραδοσιακής συνοικίας, αληθινό παράδειγμα προς αποφυγή.

Οι νέες συνοικίες αναπτύσσονται ταχύτατα, χωρίς μελέτη, χωρίς σοβαρή πρόβλεψη για το μέλλον, με εξαιρετικά υψηλούς συντελεστές δόμησης και ανυπαρξία χώρων πρασίνου, ενώ η μάστιγα των αυθαιρέτων γνωρίζει έξαρση.

Την όντως αποκαρδιωτική και αδιέξοδη αυτή κατάσταση συνόψισε ο γράφων σε δισέλιδο άρθρο του στο Χριστουγεννιάτικο φύλλο του «Ελληνικού Βορρά», με τον τίτλο «Στα βήματα της Βαγδάτης» κι όπου η Θεσσαλονίκη εμφανίζεται αναπτυσσόμενη σαν τριτοκοσμική μεγαλούπολη.

Η τοπική ομάδα της «Ε.Ε.» στελεχώθηκε από χημικούς και περιβαλλοντολόγους, από αρχιτέκτονες αναστηλωτές, καθώς και από άτομα τα οποία, αν και δεν διαθέτουν καμιά σχετική ειδικότητα, γνωρίζουν και αισθάνονται βαθιά το χαρακτήρα της Θεσσαλονίκης. Γύρω τους κινείται ικανός αριθμός συνεργατών. Ήδη τον Δεκέμβριο και Ιανουάριο οργανώσαμε την κινητή Έκθεση των Πρεσπών. Για το ερχόμενο φθινόπωρο προγραμματίζουμε διήμερη εκδήλωση αφιερωμένη στα περιβαλλοντικά προβλήματα της Θεσσαλονίκης, τις λεπτομέρειες της οποίας επεξεργάζονται τα μέλη των αρμόδιων υποεπιτροπών.

Κ. Σταματόπουλος

Η Κινητή Έκθεση

Η Κινητή Έκθεση για τη Σημασία και τη Σωστή Διαχείριση των Πρεσπών περιλαμβάνει χάρτες, σχεδιαγράμματα, φωτογραφίες, προβολή διαφανειών και δύο βιντεο-ταινιών (για την πανίδα και

τη χλωρίδα των Πρεσπών).

Μετά την Αθήνα η έκθεση παρουσιάστηκε στις 2 Δεκεμβρίου στη Φλώρινα, στην αίθουσα εκθέσεων του ξενοδοχείου «Αντιγόνη».

Συνδιοργανωτής ήταν η δυναμική τοπική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών που περιλαμβάνει στα μέλη της κυρίως νέους ανθρώπους.

Ο τοπικός Τύπος είχε δώσει μεγάλη δημοσιότητα στο γεγονός των εγκαινίων και έτσι η συμμετοχή των Αρχών και του κοινού ήταν πέρα από κάθε προσδοκία.

Τα εγκαίνια έκανε ο νομάρχης κ. Βασιλείου και μίλησαν ο πρόεδρος της «Ε.Ε.» Μιχ. Σκούλλος και ο κ. Γ. Κατσαδωράκης. Την έκθεση επισκέφτηκαν τα σχολεία της πόλης και της περιοχής καθώς και σημαντικός αριθμός κατοίκων.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ζητήθηκε η παράταση της παραμονής της έκθεσης. Αυτό όμως ήταν αδύνατο μια και υπήρχαν ανειλημμένες υποχρεώσεις να μεταφερθεί η έκθεση στη Θεσσαλονίκη.

Τα εγκαίνια της έκθεσης στη Θεσσαλονίκη έγιναν στις 17 Δεκεμβρίου. Οργανωτές της ήταν τα μέλη του τοπικού παραρτήματος της «Ε.Ε.» και ο υπεύθυνός του κ. Κ. Σταματόπουλος.

Στα εγκαίνια μίλησαν για τη σημασία των Πρεσπών ο πρόεδρος της «Ε.Ε.» Μιχ. Σκούλλος, το μέλος του Δ.Σ. και υπεύθυνος του παραρτήματος Βόρειας Ελλάδας κ. Κ. Σταματόπουλος και ο βιολόγος-οικολόγος κ. Γ. Κατσαδωράκης, μέλος μας και υπεύθυνος του Εκπαιδευτικού Προγράμματος Πρεσπών. Η έκθεση φιλοξενήθηκε στο νέο, σύγχρονο Πολιτιστικό Κέντρο της συμπρωτεύουσας και είχε πάρα πολλούς επισκέπτες: δημοσιογράφους, εκπαιδευτικούς, καθηγητές πανεπιστημίου, αντιπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, κλπ. Η αρχική διάρκεια ήταν για δύο εβδομάδες. Όμως, λόγω του ενδιαφέροντός της, ζητήθηκε και επιτεύχθηκε η παράτασή της δύο φορές! Έτσι, παρέμεινε ανοιχτή μέχρι το τέλος Ιανουαρίου.

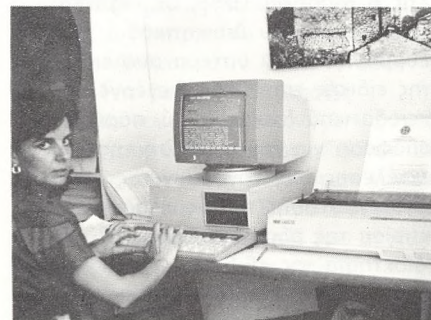
Την επισκέφτηκαν πολλά σχολεία, φοιτητές και ευρύ κοινό. Περισσότερα από 800 αντίτυπα της έκδοσής μας «Ο Εθνικός Δρυμός Πρεσπών: Σημασία, Διαχείριση και Προστασία», εκατοντάδες αφίσες και αυτοκόλλητα διατέθηκαν στους επισκέπτες της έκθεσης.

Εξακολουθούμε και τώρα να παίρνουμε γράμματα από τη Βόρεια Ελλάδα που μας ζητούν το βιβλίο, άλλες εκδόσεις μας και γενικά υλικό και πληροφορίες.

Τα γράμματα αυτά προέρχονται τόσο από άτομα όσο και από πολιτιστικούς συλλόγους και σχολεία. Υπάρχει πρόγραμμα η Κινητή Έκθεση να μεταφερθεί στη Λάρισα, Νάουσα και Κομοτηνή.

Η δωρεά της ΟΛΙΒΕΤΤΙ

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος η ΟΛΙΒΕΤΤΙ ΕΛΛΑΣ Α.Ε., με μεσολάβηση της προέδρου Επιτροπής Οικονομικών Πόρων κ. Νάντιας Γ. Ποταμιάνου, σε αναγνώριση του πολύτιμου κοινωφελούς έργου που επιτελεί η «Ελληνική Εταιρεία», μας

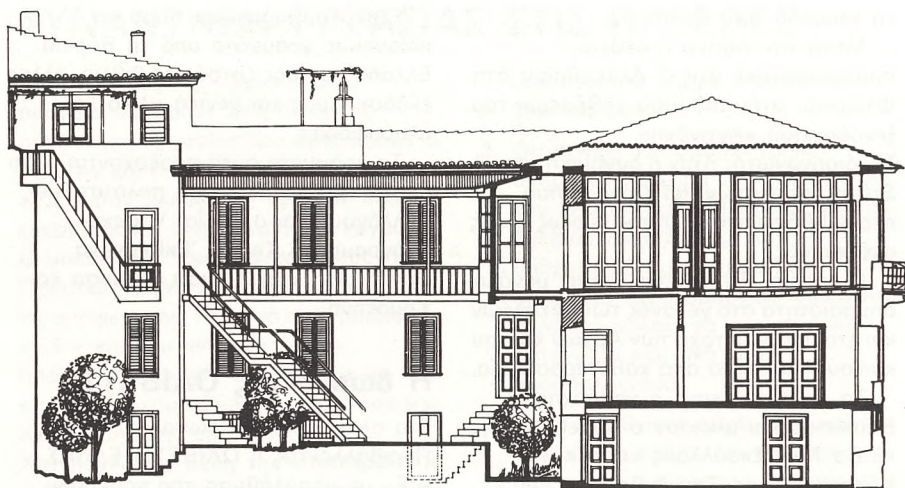

Η γραμματέας της «Ε.Ε.» κ. Βάσω Λυμπερίδη επί το έργον, με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τον εκτυπωτή.

δώρησε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή αξίας 400.000 δρχ. Ο υπολογιστής προορίζεται να συμπληρώσει τον εξοπλισμό των γραφείων της Εταιρείας και του Κέντρου Περιβάλλοντος που θα εγκατασταθεί στο υπό αναστήλωση κτίριο της «Ε.Ε.» στην Πλάκα. Ήδη έχει αγοραστεί και εκτυπωτής και χρησιμοποιείται για την οργάνωση του αρχείου του Γραφείου και της απαραίτητης Τράπεζας Πληροφοριών που αρχίσαμε να καταρτίζουμε.

Ευχαριστούμε και από αυτή τη στήλη την ΟΛΙΒΕΤΤΙ ΕΛΛΑΣ Α.Ε. και το Γενικό Διευθυντή της κ. Cavalieri και ευχόμαστε να υπάρξουν και άλλοι μιμητές της ευγενικής αυτής χειρονομίας. Όχι βέβαια σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Υπάρχουν και άλλα πράγματα με τα οποία θα θέλαμε να εξοπλίσουμε τα Γραφεία μας ή να χρηματοδοτήσουμε διάφορα προγράμματά μας.

Η διαρρύθμιση της εσωτερικής αυλής του σπιτιού στην Πλάκα.

Το Σπίτι της Πλάκας

Στις 8 Μαρτίου 1988, σε έκτακτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, και ύστερα από εισήγηση της ειδικής επιτροπής διενέργειας του μειοδοτικού διαγωνισμού, πάρθηκε απόφαση για την ανάθεση της εκτέλεσης των εργασιών της αποκατάστασης του νεοκλασικού κτιρίου της οδού Τριπόδων 28, Πλάκα, ιδιοκτησία της «Ε.Ε.».

Είχαν προσκληθεί τέσσερις εργολήπτες. Απ' αυτούς έδωσαν προσφορές τρεις.

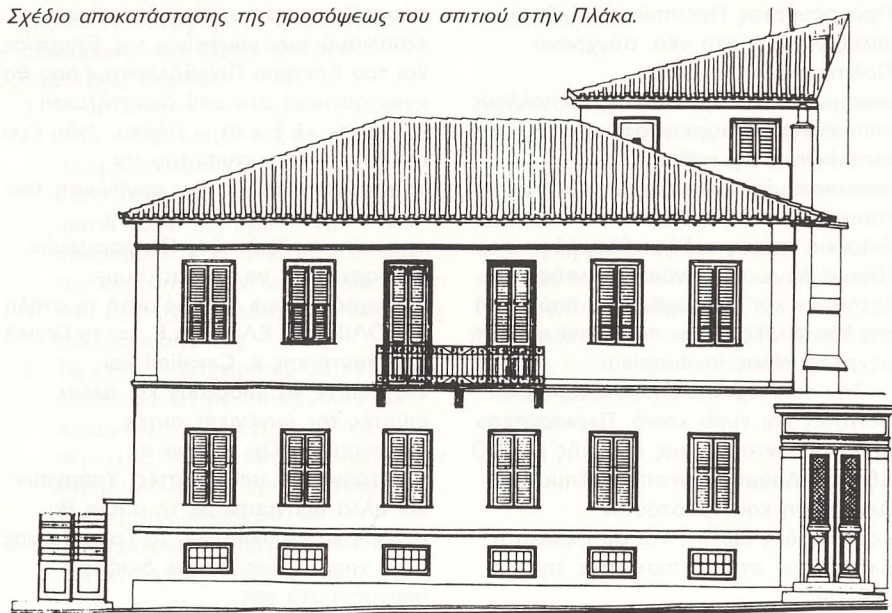
Η ειδική επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού αποτελέστηκε από τους κ.κ. Αλέξ. Κολλάρο (γενικό γραμματέα),

Αλέξ. Αίσωπο (ταμία), και Κωνστ. Μανουηλίδη (αναπληρωματικό μέλος του Δ.Σ.).

Ύστερα από λεπτομερή εξέταση όλων των στοιχείων των προσφορών, η ειδική επιτροπή εισηγήθηκε στο Δ.Σ. την ανάθεση εκτελέσεως των εργασιών στον τελευταίο μειοδότη κ. Ι. Νταλίπη.

Από συζήτηση που επακολούθησε προέκυψε ότι ο μειοδότης έχει την απαιτούμενη πείρα και φερεγγυότητα ώστε να εφαρμόσει κατά τον δέοντα τρόπο τη μελέτη και να εκτελέσει το έργο. Κατόπιν αυτού, με ομόφωνη απόφαση ου Δ.Σ. ανατέθηκε η εκτέλεση των εργασιών της αποκατάστασης του Σπιτιού της Πλάκας στον κ. Ι. Νταλίπη.

Σχέδιο αποκατάστασης της προσόψεως του σπιτιού στην Πλάκα.

Αποφασίστηκε επίσης να υπογραφεί η σχετική Σύμβαση αναθέσεως του έργου εντός του μηνός.

Νέα από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος

Όπως θα γνωρίζετε και από άλλα δελτία μας, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος (European Environmental Bureau ή Ε.Ε.Β.) εδρεύει στις Βρυξέλλες.

Είναι σήμερα η μεγαλύτερη στον κόσμο Μή-Κυβερνητική Οργάνωση Προστασίας του Περιβάλλοντος. Έχει σαν μέλη του 110 εθνικές Οργανώσεις από τις 12 χώρες της ΕΟΚ. Πολλά από τα μέλη του είναι συνομοσπονδίες δεκάδων άλλων οργανώσεων που εκπροσωπούν πάνω από 20 εκατομμύρια πολίτες της Ευρώπης. Από ελληνικής πλευράς συμμετέχουν τέσσερες οργανώσεις μεταξύ των οποίων και η «Ε.Ε.». Οι θέσεις του ΕΕΒ επηρεάζουν αποφασιστικά την Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική σε όλα τα όργανα των Κοινοτήτων (Συμβούλιο Υπουργών, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κλπ.).

Για τρίτη κατά σειρά χρονιά πρόεδρος του ΕΕΒ εκλέχτηκε στις 12.12.1987 ο Μιχάλης Σκούλλος, πρόεδρος της «Ε.Ε.».

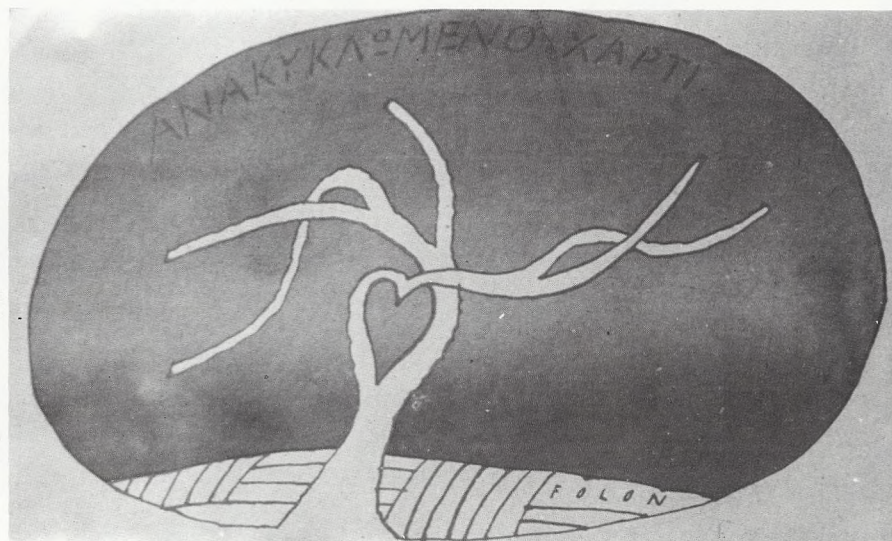
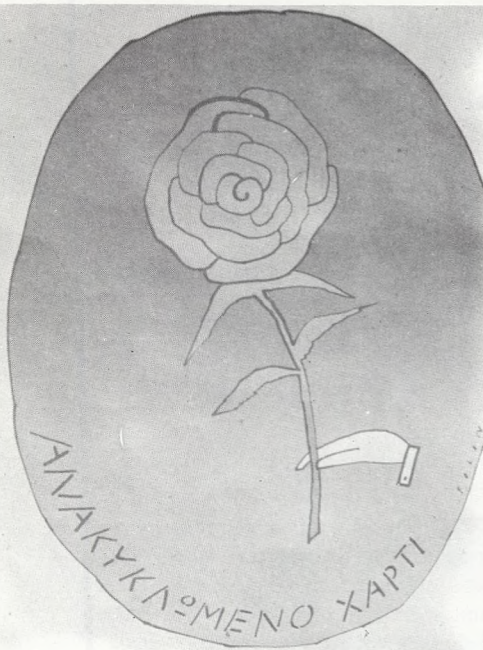
Όπως όλοι μας γνωρίζουμε, ο Μιχάλης Σκούλλος εκτός από καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι και πρόεδρος της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής ΜΑΒ/Unesco και μετέχει σε πολλούς ακόμη διεθνείς οργανισμούς.

Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος αποφάσισε να θεωρήσει το Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος όχι μια δραστηριότητα που άρχισε και τελείωσε αλλά μια πρόταση και μια φιλοσοφία ζωής.

Ξεκίνησε την ιδέα να δημιουργήσει μια μόνιμη Επιτροπή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που ήδη προστέθηκε στις ήδη δραστήριες 10 άλλες.

Κάλεσε τις οργανώσεις - μέλη του σε σύσκεψη στις 19 Μαρτίου 1988. Από τις Ελληνικές Οργανώσεις - μέλη του ΕΕΒ παραβρέθηκε ο εκπρόσωπός μας και μέλος του Δ.Σ. κ. Ηλίας Νέλλας, εκπαιδευτικός, ο οποίος εκλέχτηκε και μέλος της μόνιμης Επιτροπής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος.

Τα σχέδια του Folon για το ανακυκλωμένο χαρτί.

Ανακυκλωμένο χαρτί

Πριν από χρόνια η «Ε.Ε.», σε συνεργασία με σχολεία και με το παιδικό περιοδικό «Το ρόδι», έκανε μια καμπάνια για το ανακυκλωμένο χαρτί.

Αυτή τη φορά συνεργάστηκε με τη γαλλική οργάνωση «Papier recycle» που σε σχέδια του γνωστού καλλιτέχνη Folon τύπωσε τέσσερις αφίσες που αφορούν στην ανακύκλωση του χαρτιού. Ακόμα αξίζει να σημειώσουμε ότι οι αφίσες — τόσο καλαίσθητες και συμβολικές — είναι τυπωμένες σε ανακυκλωμένο χαρτί.

Ένας περιορισμένος αριθμός αντιτύπων βρίσκεται στη διάθεση των μελών και των φίλων της «Ε.Ε.». Θα χαρούμε να μας επισκεφτούν και να παραλάβουν όσες ανταποκρίνονται στις αισθητικές τους προτιμήσεις. Ακόμα, θα είναι μια καλή αφορμή για μια ζωντανή επαφή με το χώρο μας, ανταλλαγή απόψεων, συμπλήρωση προβληματισμού για δράση.

Οι δημοσιευόμενες ασπρόμαυρες φωτογραφίες των αφισών τις αδικούν, όμως η μαγεία των χρωμάτων τις κάνει μοναδικές.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της περιοχής Πρεσπών

Οι δυσκολίες στις οποίες αναφερθήκαμε στο προηγούμενο Δελτίο μας ότι αντιμετώπιζε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της περιοχής των Πρεσπών έχουν ξεπεραστεί.

Το υπουργείο Παιδείας, μετά από προσπάθειές μας, παραχώρησε την

έγκρισή του. Έτσι, ο υπεύθυνος του προγράμματος κ. Γ. Κατσαδωράκης επισκέπτεται χωριά και κωμοπόλεις της περιοχής και παρουσιάζει ένα δίωρο πρόγραμμα με ομιλία και διαφάνειες. Πάντα ακολουθεί συζήτηση με μαθητές και δασκάλους.

Ός τώρα έχει επισκεφθεί Λύκεια, Γυμνάσια και Δημοτικά στο Αμύνταιο, το Λέχοβο, τη Φλώρινα, τον Άγιο Γερμανό, την Πύλη, την Καλλιθέα ή τη Λευκώνα.

Οι αντιδράσεις και τα σχόλια μαθητών και δασκάλων είναι πολύ ευνοϊκά. Χαρακτηριστικό είναι πως σε ορισμένα χωριά τις εκδηλώσεις παρακολουθούν και γονείς και άλλοι κάτοικοι και οι συζητήσεις πάνω στα θέματα κρατούν για πολύ.

Σε κάθε εκδήλωση γίνεται διανομή πληροφορικού υλικού: βιβλία, φυλλάδια, αφίσες, αυτοκόλλητα.

Νέα από τις αδελφές οργανώσεις

Η «Ελληνική Εταιρεία» εκτός από του να είναι μέλος διαφόρων διεθνών περιβαλλοντικών οργανώσεων (και οι οποίες εμφανίζονται στον τίτλο μας) έχει, όπως πολλοί από σας γνωρίζετε, και τρεις αδελφές οργανώσεις. Σας τις υπενθυμίζουμε:

1. το *National Trust for Greece* με έδρα το Λονδίνο,
2. τη *Fondation pour la Sauvegarde du Patrimoine Grec* με έδρα τη Γενεύη, και
3. το *Society for the Preservation of the Greek Heritage* ή SPGH με έδρα την Ουάσιγκτον.

Ο Πρόεδρος του National Trust for Greece καθηγητής Browning έγινε επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ακόμα, το N. T. for Greece έστειλε ένα ζωγάφρο, ο οποίος ζωγράφισε τον ελαιώνα των Αθηνών και τις καταστροφές που έγιναν σ' αυτόν. Οι εισπράξεις από την πώληση των έργων του θα δοθούν στο N. T. for Greece για τα προγράμματά του, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και η ετήσια υποτροφία της «Ε.Ε.» για μετεκπαίδευση αρχιτέκτονα - αναστηλωτή στο Πανεπιστήμιο York.

Η Fondation ενέκρινε την αγορά του φωτογραφικού αρχείου Boissonnas και Ρωμιάδη. Ήδη το αρχείο με δωρεά της Fondation βρίσκεται στα γραφεία μας και θα αναπτυχθεί στο Σπίτι μας στην Πλάκα γιατί περιλαμβάνει σπάνιες και μοναδικές φωτογραφίες της Αθήνας και της Ελλάδας από τις αρχές του αιώνα ως σήμερα.

Η Γραμματεία της Εταιρείας

Η κ. Όλγα Πασχαλίδη που για αρκετά χρόνια κάλυπτε τις ανάγκες της Γραμματείας της «Ε.Ε.», αναγκάστηκε να διακόψει τη συνεργασία της μαζί μας ύστερα από μια, ευτυχώς προσωρινή, περιπέτεια με την υγεία της. Όμως δεν μπορεί να αναλάβει το βάρος της. Δέχτηκε όμως να είναι κοντά μας αρκετά συχνά και να παρέχει περιοδικά την εμπειρία της και τις γνώσεις της.

Είμαστε ευτυχείς για την εξέλιξη της υγείας της και νιώθουμε ξεχωριστή χαρά που επιστρέφει κοντά μας, έστω και μ' αυτό τον περιοδικό τρόπο.

Ο κ. Μιχ. Σκούλλος, πρόεδρος και ο κ. Αλ. Κολλάρος, ομιλητές στην κοινή εκδήλωση της «Ε.Ε.» με την Ένωση Ελληνίδων Επιστημόνων στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων.

Γραμματέας της «Ε.Ε.» ανέλαβε από το τρίτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου η κ. Βάσω Λυμπερίδη, μητέρα δύο παιδιών, με σημαντικά ουσιαστικά και τυπικά προσόντα (γνώση ξένων γλωσσών, εμπειρία, θέληση και αφοσίωση όχι μόνο στην Εταιρεία αλλά και στους σκοπούς που υπηρετεί).

Έτσι, η Γραμματεία και τα Γραφεία της Εταιρείας είναι ανοιχτά 9.30' - 2.30' και μαζί με τον αυτόματο τηλεφωνητή μας καλύπτει τις ανάγκες επικοινωνίας των μελών και φίλων της.

Σε περιόδους αιχμής έχουμε και την προσφορά της κ. Χρύσας Νοταρά που πρόσφερε τις υπηρεσίες της εθελοντικά

στο μεσοδιάστημα και θα εξακολουθεί να είναι στη διάθεση της Γραμματείας. Ακόμα, για τις εξωτερικές εργασίες έχουμε τις υπηρεσίες του κ. Ερ. Φινάλη που είναι φοιτητής της Φιλοσοφικής.

Δραστηριότητες

● Στις 7 Φεβρουαρίου 1988 έγινε στο Περιστερίο ομιλία του κ. Μιχ. Σκούλλου για το Περιβάλλον.

● Στις 11 και 12 Φεβρουαρίου έγινε στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων το διήμερο με θέμα: «Ο άνθρωπος και το περιβάλλον του», που οργάνωσαν από κοινού η «Ε.Ε.» και ο

Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων. Μεταξύ των άλλων ομιλητών ήταν και οι κ.κ. Μιχ. Σκούλλος και Α. Κολλάρος.

● Στις 18.2.88 ο κ. Μιχ. Σκούλλος μίλησε στο Ροταριανό Όμιλο με θέμα το Όζον.

● Στις 7.3.88 ο κ. Μιχ. Σκούλλος μίλησε στο Δήμο Ελευσίνας για τη ρύπανση. Αργότερα μίλησε και στο Δήμο Χαϊδαρίου. Σ' όλες τις παραπάνω εκδηλώσεις μοιράστηκαν έντυπα της «Ε.Ε.» και το βιβλίο για τις Πρέσπες.

● Ο Πρόεδρος και ο Γενικός Γραμματέας της «Ε.Ε.» κ.κ. Μιχ. Σκούλλος και Α. Κολλάρος αντίστοιχα, παραβρέθηκαν στην τελετή για το κλείσιμο του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος.

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 36 - ΑΘΗΝΑ 106 73
ΤΗΛ. 3605.319 - 3622.535

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΜΙΧ. ΣΚΟΥΛΛΟΣ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 36 - ΑΘΗΝΑ

ΣΥΝΤΑΞΗ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Τ.Φ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

«Ι. ΜΑΚΡΗΣ Α.Ε.»

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΕ